

Açık Alan Rekreasyon Faaliyetlerinin Yaşam Doyumuna Etkisi

Ramazan DİRLİK^a

Özlem KÖROĞLU^b

^a Bilim Uzmanı, Ordu / Türkiye (dirlik_rmzn90@hotmail.com)

^b Balıkesir Üniversitesi, Turizm Fakültesi, Balıkesir / Türkiye (ozlem_koroglu@yahoo.com)

Öz

Makale Geçmişi

Gönderim Tarihi:

20.01.2021

Kabul Tarihi:

15.03.2021

Anahtar Kelimeler

Rekreasyon

Açık Alan Rekreasyonu

Yaşam Doyumu

Rafting

Makale Kategorisi: Araştırma Makalesi

Bu çalışmanın temel amacı, açık alan rekreasyon faaliyetlerinin yaşam doyumu üzerindeki etkilerini tespit etmektir. Bununla birlikte, bireylerin açık alan rekreasyon faaliyetlerine katılma nedenleri, elde ettikleri faydalar ve açık alanda gerçekleştirilen faaliyetlerin bireyler için öneminin belirlenmesi amaçlanmıştır. Araştırmada veri elde edebilmek için anket yöntemi kullanılmıştır. Çalışmanın evrenini Antalya Beşkonak mevki Köprülü Kanyon Milli Parkına rafting etkinliği için gelen yerli turistler oluşturmaktadır. Çalışmanın örneklemini ise katılımcılar arasında “kolayda örneklem” yöntemiyle ulaşılan 390 yerli turist oluşturmaktadır. Anket yoluyla elde edilen verilerin analizinde, Mann-Whitney U testi ve Kruskal-Wallis testi uygulanmıştır. Ayrıca, hipotezlere ilişkin regresyon analizleri yapılmıştır. Yapılan analizler doğrultusunda, rafting etkinliğine katılım nedenleri ile rafting etkinliğinden elde edilen faydalar arasında olumlu yönde anlamlı bir ilişki tespit edilmiştir. Ayrıca, rafting etkinliğine katılımcıların katılma nedenleri ve elde ettikleri faydaların yaşam doyumu düzeyi üzerinde olumlu yönde bir etki bırakmadıkları tespit edilmiştir.

ABSTRACT

Article History

Received

20.01.2021

Accepted:

15.03.2021

Keywords

Recreation

Outdoor Recreation

Life Satisfaction

Rafting

Article Type: Research Paper

The main purpose of this study is to determine the effects of outdoor recreation activities on life satisfaction. In addition, it was aimed to determine the reasons for individuals to participate in outdoor recreation activities, the benefits they obtain and the importance of outdoor activities for individuals. The survey method was used to obtain the data in the study. Target population of the study is composed of local tourists coming to Köprülü Canyon National Park in Antalya Beşkonak for rafting activity. The sample of the study consists of 390 local tourists who can be reached by using “convenience sampling” method among the participants. Mann-Whitney U test and Kruskal-Wallis test were used to analyze the data obtained through the questionnaire. In addition, regression analyzes were made for the hypotheses. In line with the analysis, a significant positive effect was found between the reasons for participating in the rafting activity and the benefits gained from the rafting activity. In addition, it was determined that the reasons for participating in the rafting activity and the benefits they obtained did not have a positive effect on their life satisfaction.

*Sorumlu Yazar/ Corresponding Author: Ramazan DİRLİK

E-Posta: dirlik_rmzn90@hotmail.com

Önerilen Atıf/ Suggested Citation: Dirlik, R. ve Köroğlu, Ö. (2021). Açık Alan Rekreasyon Faaliyetlerinin Yaşam Doyumuna Etkisi. *Journal of Recreation and Tourism Research*, 8(1), 48-72.

1. Giriş

Tarih boyunca insanları çalışma zamanı yıpratırken, çalışma dışı zaman ise insanların kendisi için bir şeyler yaparak, yenilenmesine ve hayata yeniden başlamasına imkân vermiştir. Bu sebeple insanlar çalışma dışı zaman kullanımına ayrı bir önem vermektedir. Rekreasyon kavramını çalışma dışı zamanın kullanımı ortaya çıkarmış ve insanlar ilerleyen zamanda bu kavramı daha da geliştirerek zenginleştirmiştir (Soyer ve Can, 2003: 102). Şehirlerdeki kentleşme ve endüstrileşme ile birlikte artan negatif uyarıcılardan uzaklaşma, eğlenme, dinlenme ve yenilenme gibi çok fazla gerekçeyle doğada olma ve doğa sporlarını talep etme arzusunu da içine alan açık alan rekreasyon ihtiyacı ile kişiler daha çok doğada olmayı istemektedir. Açık alanda yapılan rekreasyonel bir faaliyete katılan bireyin öznel iyi olma durumunu bu etkinlikten aldığı hazzın olumlu ya da olumsuz sonuç çıkarımına göre etkilemektedir.

Rekreasyon faaliyetleri, kişilerin yaşamlarında mutlu olabilmesi ve/veya yaşam doyumu elde edebilmesi için önemli bir yere sahiptir. Bu nedenle boş zaman etkinliği olarak da bilinen bu faaliyetler; kapalı alanda ya da açık alanda, pasif ya da aktif katılımı, ücretli ya da ücretsiz, başkasının ya da kendisinin ürettiği birçok faaliyeti içine almaktadır. Çoğu kişi bu faaliyetlere katılım gösterdikleri için rekreatif yaşamlarını iş yaşamlarından daha mutlu edici bulmaktadır (Ardahan ve Turgut, 2013). Açık alan rekreasyon faaliyetleri insanların yaşamlarında dinamik bir role sahiptir. Bireylerin fiziksel, zihinsel, sosyal başarısının bu faaliyetlerle ilişkili taraflarının bulunduğu ve onlara göre tanımlanan ve/veya tanımlanmayan, bilinen ve/veya bilinmeyen bütün beklentilerin tatmin olması, kişilerin yaşam doyumlarını olumlu etkilemektedir. Son yıllarda giderek artan kentleşme ve iş yaşantısının genelde kapalı alanlarda geçirilmesi ve yaptıkları işin yoğunluğu bireyleri fiziksel ve ruhsal açıdan olumsuz etkilemektedir. Bu nedenle hayatını kentlerde devam ettirmek isteyen kent insanı, kentlerdeki kapalı mekanlardan uzaklaşma, rutinden kaçma, gürültüden ve kentsel kirlilikten uzaklaşma, kısa süreli de olsa sorumluluktan kaçma, sıkıntıdan kurtulma, yeni heyecan ve gerilim arama ve dinlenme vb. birçok nedenden dolayı, çevresel uyarıcıların etkisiyle de kısa süreliğine de olsa kendilerini daha iyi hissedeceklerine inandıkları açık alan faaliyetlerine yönelmektedir. Birçoğunun doğada yapıldığı bu faaliyetlere yukarıdaki nedenlerden dolayı da gittikçe yükselen bir arz ve talep durumu söz konusudur. Ayrıca; teknolojinin gelişmesi, bu alanda hizmet veren işletmelerin artması ve bu tür etkinliklere katılmak isteyen bireylere daha kolay ulaşım olanaklarının sunulması gibi faktörler bu alanı daha da çekici hale getirmektedir (Koçak ve Balcı, 2010: 213; Kalkan, 2012: 13).

Yapılan çalışmalarda, açık alan faaliyetlerine katılmanın ekonomik, toplumsal, çevresel ve kişisel faydaları üzerinde durulmuştur. Bunlardan Ardahan ve Lapa'nın (2011) yaptığı çalışmada bireylerin açık alan faaliyetlerine katılarak bazı yararlar elde ettikleri ortaya çıkmıştır. Bu yararlar, kendinin ve başkalarının sorumluluğunu üstlenebilme, sosyalleşme, bireyin kendini mutlu, güçlü, rahatlamış, tazelenmiş ve sağlıklı hissetmesi, yeni şeyler öğrenme, kendine ve başkalarına olan güveni olumlu etkileme, kişilik ve beden gelişimini olumlu etkileme, hayal gücünün artması ve çevre bilincini kazanma gibi yararlardır. Açık alan rekreasyon faaliyetlerinin kültürel ve turistik unsurların zenginliğiyle çeşitlenmesi ve turizm politikalarının da açık alan rekreasyon faaliyetlerinin gelişmesi için 2023 Stratejik Turizm Planlaması kapsamında planlanan ekoturizm uygulamaları, açık alan rekreasyonunu geliştirmesi açısından önem arz etmektedir (Akcan vd., 2010: 36, Aşan, 2013: 23-25). Bununla birlikte, rekreasyonel faaliyetlerin destinasyonlar için çekim unsuru olduğu ve özellikle turistlerin destinasyonları tekrar ziyaret etmesinde etkili olduğu belirtilmektedir (Akyürek ve Koroğlu, 2017). Bu kapsamda özellikle açık alan rekreasyon faaliyetleri ile yaşam doyumu ilişkisinin ortaya konulması önem arz eden bir konudur. Önceki yapılan araştırmalardan da elde edilen bulgulara göre kişilerin faaliyetlere katılmaları ile boş zaman tatmini arasında anlamlı ve olumlu yönlü bir ilişki olduğu göz önünde bulundurulmuştur. Bu çalışmada da rafting etkinliği örnek alınarak açık alan rekreasyon faaliyetleri ile yaşam doyumu arasında bir ilişkinin olduğu varsayılmıştır. Bu sebepten dolayı bu çalışma önem arz etmektedir.

2. Kavramsal Çerçeve

Kavramsal çerçeve bölümünde rekreasyon, açık alan rekreasyonu ve yaşam doyumu ile ilgili bilgilere yer verilmektedir.

2.1. Rekreasyon ve Açık Alan Rekreasyon Kavramları

Rekreasyon, kelime anlamı olarak, dinlendirmek, eğlendirmek, canlandırmak, hayat vermek anlamına gelen (İngilizce; recreate, Fransızca; recréer) fiillerin isim şeklidir (Sağcan, 1986: 5). Rekreasyon genel olarak kişilerin ya da grupların boş zamanlarında kendi istekleriyle katıldıkları, kişinin özgür zamanında, zevk almak ya da bazı fiziksel, toplumsal ve duygusal davranışları kazanmak için yaptığı etkinlikler veya deneyimlerdir (Kılbaş, 2001: 14). Modern anlamda bir sosyal kurum, bilgiler topluluğu ve profesyonel bir çalışma alanı olarak rekreasyon; işten bağımsız, kendi içinde değerli olan, bireyin birçok önemli ihtiyacını karşılayan, mutlu ve dolu bir yaşam aracıdır (Karaküçük, 2008: 60). Rekreasyon; kişilerin

beğenisi bakımından doyurucu, ruhsal ve fiziksel yenilenme amacını taşıyan, aynı zamanda kişinin ekonomik, kültürel, sosyal ve fizyolojik olanakları ile boş zamanlarında yaptıkları eylem veya eylemler olarak tanımlanmaktadır. Bu sebeple rekreasyon, kişide doyuma ve iyi olmaya doğru gelişen bir duygudur. Bu duygu üstünlük, canlılık, güçlülük, başarı, kabul görme, bireysel değer ve zevk almadan oluşmaktadır (Kılbaş, 2001). Rekreasyon kavramında ana amaç dinlenmek ve enerji toplamaktır (Akten, 2003). Rekreasyon insanların, kısıtlı yaşam süresinin zorunlu davranışlar dışında kalan dilimde (boş zamanda), kendi istekleriyle katıldıkları ve doyum sağladıkları faaliyetler olarak tanımlanmaktadır (Hazar, 2003).

Rekreasyon, insanın kişiliğine uygun ve gerçekleştirmekten zevk aldığı toplumsal, kültürel ve sportif etkinliklere katılım göstererek, günlük hayatın sıkıcılığından uzaklaşmak ve diğer insanlarla iletişim kurarak toplumsal bir kişilik kazanması olarak da açıklanmaktadır (Adiloğulları, 2007). Türk Dil Kurumu'na (TDK) göre rekreasyon, *“bireylerin serbest zamanlarında, eğlence ve spor amacı ile kendi istekleriyle katıldıkları faaliyetler”* ve *“bir bölgeyi insanların eğlenmek ve dinlenmek amacıyla kullanım sağlayabilecekleri bir şekle dönüştürmek”* olarak iki farklı şekilde tanımlanmaktadır (Türk Dil Kurumu, 2020). McLean ve diğerleri (2005)'de rekreasyon kavramını çok farklı şekillerde tanımlayarak, her boyutta açıklamaya çalışmışlardır. Genel bir tanımlama ile rekreasyon *“kamusal, yarı kamusal ve özel girişimlerin vasıtasıyla küresel ölçekteki doğal park, kent, kasaba ve ülkelerdeki; toplum merkezleri, su parkları, eğlence alanları, spor alanları ve parklarda yapılabilen etkinliklerin tamamı”* olarak tanımlanabilmektedir. Kuşkusuz, yukarıda yapılan tanımların tamamı rekreasyon kavramını tam anlamıyla izah edememektedir. Bu anlamda, rekreasyonun insan deneyimlerinin önemli bir biçimi, ödüllendirilmesi, devlet sorumluluğu ve ekonomik alandaki gelişmenin ışığında, teknolojik alanda görülen gelişme ile bütünleştirildiğini ifade etmekte fayda vardır. Özellikle postmodernizm sonrası bu gelişmelerin rekreasyon kavramının sınırlarını devamlı olarak değişime neden olduğunu ve net bir tanımının yapılmasına engel olduğunu belirtmek gerekmektedir (Metin vd., 2013).

Açık alan rekreasyon faaliyetlerinin büyük bir kısmının kaynağı doğadır. Bu nedenle birey ile yaşadığı doğal çevre arasında hayatını devam ettirmesi açısından ekonomik, diğer taraftan spor ve turizm gibi birçok etkinlik türünün yer aldığı, rekreasyonel değerler bakımından yakın bir ilişki bulunmaktadır (Akyüz vd., 2014). Bireylerin ilgi, dürtü, amaç, katılma biçimlerine ve daha birçok unsurlara göre farklı anlayışlar gösterebilen açık alan rekreasyonunun özellikleri hususunda, ortak bir anlayış biçimine ulaşılması oldukça zordur (Zorba, 2007). Açık alan rekreasyonu insanların çalışma ya da mecburi ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla

geçirdikleri zaman dışında kalan boş zamanlarında kendini fiziksel, ruhsal ve sosyal çıkarları doğrultusunda tamamen doğanın bir parçası olan suda, karada, havada gerçekleştirilen katılımcılar arasında etkileşim yaratabilen boş zaman aktiviteleri olarak tanımlanmaktadır. 21.yüzyılda gelişmiş ülkelerdeki insanların birçoğu, günlük boş zamanlarını ve tatilde geçirecekleri zamanlarının çoğunu rekreasyonel imkânları fazla olan bölgeleri seçmektedir. Özellikle endüstrileşmenin arttığı ülkelerde rekreasyon günlük hayatın bir parçası haline gelmiş hatta insanlar için bu durum bir gereksinim olarak görülmeye başlanmıştır. Açık alan rekreasyonu; katılımcı ve doğanın bir parçası arasında etkileşim yaratabilen ve bireyin tamamen kendi sağlık, fiziksel, ruhsal ve sosyal çıkarları doğrultusunda gerçekleştirdiği serbest zaman faaliyetleri olarak ifade edilmektedir. Açık alan faaliyetleri; karada, havada ve suda (deniz, akarsu, göl) yapılan faaliyetlerin toplamından oluşmaktadır (Ardahan ve Lapa, 2011). İnsanların birbirleri ile olan davranışları ve doğayla olan etkileşimlerini konu alan doğal çevrede meydana gelen boş zaman faaliyetlerine açık alan rekreasyonu denilmektedir (Plummer, 2009). Açık alan rekreasyonu, doğal koşullara dönük olarak bireylere daha geniş hareket olanakları sunan, bireylerin fiziksel, psikolojik, duygusal ve sosyal olarak yenilenmesini sağlayan, katıldıkları faaliyet çeşidine göre yetenek ve becerilerini geliştiren rekreasyon çeşididir (Gültekin ve Gültekin, 2012). Açık alan rekreasyonu doğal çevre içinde icra edilmek üzere bir dizi rekreasyon davranışını içinde bulunduran, faaliyetlere göre ise ortamın doğallık düzeyi ve çeşitliliğinin değiştiği bir rekreasyon çeşididir (Viriden, 2006).

Açık alan rekreasyonu insanların birbirleriyle ve doğayla olan etkileşimlerini baz alan, doğal çevrede meydana gelen boş zaman faaliyetlerinden oluşmaktadır. Bu faaliyetlere katılan bireyler kişisel anlamlar ifade eden bu deneyimlerden çeşitli yarar sağlamaktadır. Aile ve arkadaşlar arasındaki ilişkileri güçlendirmede ve yeni arkadaş edinmelerinde yarar sağlamaktadır. Faaliyetlere katılım sosyalleşme sürecine yardımcı olmakta ve bireylerin günlük yaşam rutinlerini yerine getirmelerini kolaylaştırmaktadır. Onların toplumdaki yerinin değerinin artmasına katkı sağlamaktadır. Bu tür katkılarının yanında bir de saklı duran açık alan endüstrisinin ekonomisi bulunmaktadır. Birçok firma tarafından çok çeşitli ürünler ve sınırsız hizmetler piyasada yer almaktadır. Bütün açık alan faaliyetleri doğal çevrede gerçekleştirildiği için bu işletmeler faaliyetlerin yapıldığı yerlerde işletme kurmakta ve o bölgelerin daha çekici hale gelmesinde katkı sağlamaktadır. Bu da açık alan rekreasyon faaliyetlerinin çeşitlerinin giderek artmasına ve bireylerin daha fazla etkinliğe katılmasına olanak sunmaktadır (Kalkan, 2012: 11).

Açık alan rekreasyonu ekorekreasyon veya yeşil rekreasyon olarak da isimlendirilmektedir. Doğa merkezci, aktiviteleri çevre uygulamaları, sürdürülebilirlik ve insan etkilerini minimuma indirmek amacıyla tedbirler almaktadır. Ekorekreasyon, boş zaman faaliyetlerinin ekolojik kurallar ve sürdürülebilirlik çerçevesinde gerçekleştirilmesi olarak tanımlanmaktadır. Burada amaç rekreatif faaliyetler gerçekleşirken doğal kaynakların korunması ve sorumluluk içerisinde kullanılmasını sağlamaktır. Çünkü ekorekreasyonel faaliyetlere artan ilgi doğayı tehdit edebilecek bir boyuta ulaşmıştır. Bu nedenle, etkinlik alanlarının gelecek nesillere aktarımı için yürütülecek uygulamalar oldukça önem arz etmektedir (Sarı ve Şenel, 2018: 21).

2.2. Yaşam Doyumu Kavramı

Yaşam doyumunu tanımlamak için önce "doyum" kavramının açıklanması uygun olacaktır. Doyum, beklentilerin, gereksinimlerin, istek ve dileklerin karşılanması durumudur. İlk defa Neugarten (1961) tarafından ortaya atılan yaşam doyumunu, bir insanın istekleri ile sahip olduklarının karşılaştırılmasıyla elde edilen durumdur (Akt. Özer ve Karabulut, 2003: 73). Kişinin beklentilerinin, gerçek durumla karşılaştırılmasıyla ortaya çıkan sonuç, yaşam doyumunu göstermektedir. Yaşam doyumunu, genel olarak kişinin yaşamının tamamını ve bu yaşamın çok çeşitli boyutlarını içermektedir. Yaşam doyumundan söz edildiğinde, belirli bir duruma ilişkin doyum değil, genel olarak yaşantıların tamamındaki doyum anlaşılmaktadır. Mutluluk, moral gibi değişik açılardan iyi olma halini ifade etmektedir (Özgen, 2012). Yaşam doyumunu, bireylerin kendi yaşam örüntüleri ve standartları ile ilişkili süreçlerin bir bütünü ifade etmektedir (Telef, 2011).

Yaşam doyumunu, kişinin işi, iş dışı yaşamı ve boş zamanı hakkındaki duygusal tepkileri, hayata karşı genel tutum ve kişinin kendi yaşamından duyduğu memnuniyettir (Özdevecioğlu, 2004, Koroğlu, 2011). Bu kavrama dikkat edildiğinde bir hoşnutluk da söz konusudur. Mutluluk, esenlik anlamlarını da beraber getirmektedir. Bireyin hayatından, sahip olduklarından hoşnut olmasını da belirten bir kavramdır (Gülcan, 2014). Yaşam, mutluluk, keder, üzüntü gibi zor koşulları içermektedir. Bu noktada bireyin bakış açısı önem kazanmaktadır. Bireyin yaşantısına ilişkin yaptığı değerlendirmeler sonucunda ulaştığı durumu öznel olarak algıladığı bütün duyguların toplamı yaşam doyumunu içermektedir. (Özgen, 2012). Başka bir yaklaşıma göre yaşam doyumunu, bireyin yaşamında yer alan olgulara dayanarak, yaşam kalitesi hakkında ulaştığı yargıları temsil etmesidir (Dikmen, 1995).

Yaşam doyumunu, genel olarak kişinin beklentilerinin ve yaşamının birçok boyutlarını içermektedir. Günlük yaşamdan mutluluk duymak, yaşamı anlamlı bulmak, amaçlara ulaşma

konusunda uyum gösterebilmek, pozitif bireysel kimlik, fiziksel olarak bireyin kendisini iyi hissetmesi, ekonomik güvenlik ve sosyal ilişkiler olarak sıralamaktadır. Yaşam doyumu, yaşamın belirli alanlarından tatmin (iş, aile vb.) gibi bir seviyede değerlendirilebileceği gibi yaşamın geneli içinde değerlendirilebilmektedir. Kişinin işi, ailesi, hobileri, sağlığı, ekonomik gücü, benlik ve kişinin yakın çevresi doyum alanı içerisinde yer almaktadır. Anlaşıldığı üzere yaşam doyumu, yaşam hakkındaki genel duyguları yansıtmakta ve duygusal mutluluğun bir ölçüsü olarak da görülmektedir. Aynı zamanda, kişinin mutluluğunun ve refahının öznel ve açık bir değerlendirmesidir (Ünlü, 2014: 53).

3. Yöntem

Bu araştırmanın amacı, açık alan rekreasyon faaliyetlerinin yaşam doyumu üzerindeki etkisini ölçmektir. Bu bağlamda, Antalya Beşkonak mevki Köprülü Kanyon Milli Parkı bölgesine gelen yerli turistlerin açık alan rekreasyon faaliyetlerinden rafting etkinliğine katılımı hakkında bilgi toplanması amaçlanmıştır. Araştırmada veri elde edebilmek için anket tekniği kullanılmıştır. Araştırmada kullanılan anket formunun oluşturulma sürecinde daha önce yapılan yerli ve yabancı kaynaklar incelenmiştir. Diener ve diğerleri (1985) ve Pavot ve Diener (1993) tarafından oluşturulan, Türkçe'ye uyarlaması Köker ve Yetim (1991) tarafından yapılan yaşam doyum ölçeği ve Ardahan tarafından 2012 yılında geliştirilen doğa sporları ölçeğinden yararlanılmıştır. Hazırlanan anket formu iki kısımdan oluşmaktadır. İlk kısımda katılımcıların sosyo-demografik (cinsiyet, medeni durum, yaş, öğrenim durumu, meslek, gelir, etkinliğe kaçınıcı kez katıldığı, etkinliğe kim ile katıldığı, etkinliğe katılma isteğini uyandıran etmenler) yönelik 9 soruya yer verilmiştir. Anket formunun ikinci kısmında yer alan katılımcıların; rafting etkinliğe katılma nedenlerinin, elde ettikleri faydaların ve yaşam doyum düzeyinin belirlenmesi amacıyla kullanılan ölçekler, 5'li likert ölçeğine göre düzenlenmiştir (1-kesinlikle katılmıyorum, 2-katılmıyorum, 3-ne katılıyorum ne katılmıyorum, 4-katılıyorum, 5-kesinlikle katılıyorum). Rafting dışında katıldığı doğal alanlardaki etkinlikler, etkinliğe tekrar katılmayı düşünüp düşünmemesi ve etkinliği tavsiye edip etmeyeceği ile ilgili 6 soruya yer verilmiştir.

Çalışmanın evrenini 2015-2016 yılında Antalya Beşkonak mevki Köprülü Kanyon Milli Parkına rafting etkinliğine katılmak için gelen yerli turistler oluşturmaktadır. Çalışmanın örneklemini ise katılımcılar arasından 'kolayda örneklem' yöntemiyle ulaşılan 390 katılımcı oluşturmaktadır. Anket 2015'te etkinliğe yerli turistlerin katılımının daha fazla olacağı düşünülen Haziran ve Temmuz aylarında uygulanmıştır. Anketler Antalya bölgesinde

konaklayan ve Beşkonak mevki Köprülü Kanyon Milli Parkına rafting etkinliğine katılmak için gelen bireylere yüz yüze görüşme ile yapılmıştır.

Bu araştırmada katılımcılardan elde edilen verilerin analizinde farklı istatistiki yöntemler kullanılmıştır. İlk olarak, katılımcıların sosyo-demografik özelliklerine ilişkin frekans ve yüzde değerleri hesaplanmıştır. Araştırmaya ilişkin veriler kullanılarak rafting etkinliğine katılma nedeni ölçeği, rafting etkinliğinden elde edilen faydalar ölçeği ve yaşam doyum ölçeğine ilişkin güvenilirlik analizleri, aritmetik ortalamalar ve standart sapmalar verilmiştir. Araştırmadan elde edilen verilerin normal dağılım gösterip göstermediği Kolmogorov-Smirnov (K-S) testi ile analiz edilmiştir. Kolmogorov- Smirnov (K-S) testi sonucuna göre rafting etkinliğine katılma nedenleri ölçeğinin ($p= 0,000$; $p < 0,05$), rafting etkinliğinden elde edilen faydalar ölçeğinin ($p= 0,000$; $p < 0,05$) ve yaşam doyum düzeyi ölçeğinin ($p= 0,000$; $p < 0,05$), sahip olduğu değerlerin 0,05 değerinden küçük olması, bu verilerin normal dağılım göstermediğini göstermektedir. Bu sebeple araştırmada normal dağılım koşulu aranmayan parametrik olmayan analiz teknikleri olan Mann-Whitney U testi ile Kruskal-Wallis testinden yararlanılmıştır.

4. Bulgular

4.1. Katılımcılara İlişkin Demografik Özelliklerin Frekans ve Yüzde Değerleri

Araştırmaya katılan yerli turistlere ilişkin demografik verilere göre erkek ve kadınların dağılımı birbirine yakındır. Katılımcıların yaş aralığı 15-35 yaş aralığında yoğunlaşmaktadır. Katılımcıların mesleki durumlarına bakıldığında en fazla öğrencilerden oluştuğu görülmektedir. Lise ve lisans eğitim durumunda olanların sayısı fazladır. Gelir durumları açısından bakıldığında 2001-3000 TL aralığı yoğunluktadır.

Tablo 1. Rafting Etkinliğine Katılım Biçimlerine İlişkin Sorular

Katılımcının rafting etkinliğine kaçınıcı kez katıldığı	Sıklık (n)	Yüzde Değeri (%)
İlk defa	215	55,1
İkinci defa	72	18,5
Üçüncü defa	44	11,3
Dört ve üzeri	59	15,1
Katılımcının rafting etkinliğine kimlerle katıldığı		
Yalnız	40	10,3
Aile ile	161	41,3
Arkadaşlar ile	114	29,2
Dernek ve kulüp üyeleri ile	9	2,3
Eşim/Partner ile	66	16,9

Katılımcının rafting etkinliğine katılma isteğini uyandıran etmenler		
Önceki deneyimler	97	24,9
Reklamlar	67	17,2
Paket turlar	110	28,2
Arkadaş tavsiyesi	116	29,7
Toplam	390	100

Tablo 1'e göre, katılımcıların çoğunluğu ilk defa rafting etkinliğine katılmıştır. Katılımcılar genellikle aile ve arkadaşları ile rafting etkinliğine katılmışlardır. Katılımcılar çoğunlukla arkadaş tavsiyesi ve paket turla rafting etkinliğine katılmayı istemişlerdir.

4.2. Güvenilirlik Analizine İlişkin Bulgular

Güvenilirlik analizi bir testin incelenen konuyu ya da olayı ne derece ortaya koyabildiğini belirleyen yöntemdir (Lorcu, 2015: 207). Anket içerisinde yer alan ölçeklerin güvenilirliğini ölçülmesinde Cronbach Alpha katsayısı hesaplanmıştır. Alfa katsayısı; içsel tutarlılığın ölçümünde kullanılan en yaygın yöntem olarak bilinmekte ve 0 ile 1 arasında değerler almakta, değer 1'e yaklaştıkça tutarlılık ve güvenilirliğin yükseldiği kabul edilmektedir. Güvenilirlik analizi ölçekler içinde yer alan maddelerin iç tutarlılığını ölçmenin yanı sıra bu maddeler arasındaki ilişkiye dair bilgi sunmakta ve bu bağlamda Cronbach's Alfa değeri 0,70 ve üzerinde olan ölçekler için içsel tutarlılığa sahip olduğu ve ölçeğin güvenilir olduğu sonucuna ulaşmayı sağlamaktadır (Altunışık vd., 2012: 126).

Rafting etkinliğine katılma nedenleri ölçeğine uygulanan güvenilirlik analizi sonucunda Cronbach's Alpha Katsayısı 0,789 rafting etkinliğinden elde edilen faydalar ölçeğine ilişkin güvenilirlik analizi sonucunda Cronbach's Alpha Katsayısı 0,796 ve yaşam doyumu ölçeğine uygulanan güvenilirlik analizi sonucunda Cronbach's Alpha Katsayısı 0,734 olarak bulunmuştur. Bu sonuçlar $0,60 \leq \alpha < 0,80$ arasında değerler olduğu için her üç ölçeğin de güvenilir olarak kabul edilmektedir (Lorcu, 2015: 208).

Tablo 2. Katılımcıların Rafting Etkinliğine Katılma Nedenleri, Elde Ettiği Faydalar, Yaşam Doyum Düzeyi Cevaplarının Aritmetik Ortalama ve Standart Sapma Dağılımları

Katılımcıların Rafting Etkinliğine Katılma Nedenleri	n	$\bar{X}$ Art. Ortalama	St. Sapma
Doğa sevgisi ve doğada olma isteği	390	4,41	0,821
Kalabalıktan ve rutinden kaçma isteği	390	3,31	1,522
Aileden kaçma isteği	390	2,12	1,365
Sorumluluktan kaçma isteği	390	2,38	1,457
Fiziksel aktivite yapma isteği	390	4,14	0,832
Fiziksel ve ruhsal sağlığı olumlu etkilemesi	390	4,22	0,730
Kendini geliştirme ve yeni beceriler edinme isteği	390	4,09	0,885
Sosyal ilişki kurma, yeni insanlarla tanışma veya onları gözleme isteği	390	3,46	1,326
O etkinliğe gelecek beklenen olası insanlarla (Ünlü birileri) tanışma isteği	390	2,77	1,402
Aile ile birlikte olma isteği	390	2,71	1,488
Tanıma tanınma arzusu	390	3,07	1,414
Doğadaki uyarıcı unsurlar veya davetkâr yapı	390	4,14	0,944
Dinlenme isteği	390	4,28	0,803
Sosyal güç elde etmek	390	3,44	1,357
Mücadele ruhu, başkaldırma	390	3,60	1,332
Başarı arzusu, kendimle ve başkalarıyla rekabet etme	390	3,66	1,335
Zaman öldürme ve sıkıntıdan kurtulma	390	4,09	1,021
Bedensel ve ruhsal rehabilitasyon	390	4,11	0,895
Arkadaşlarla birlikte olma isteği	390	3,35	1,464
Yalnızlık hissi	390	2,12	1,428
Katılımcıların Rafting Etkinliğine Katılarak Elde Ettiği Faydalara İlişkin Cevaplar	n	$\bar{X}$ Art. Ortalama	St. Sapma
Daha mutlu hissettim	390	4,56	0,568
Daha sağlıklı ve güçlü hissettim	390	4,44	0,703
Rahatlamış / tazelenmiş hissettim	390	4,46	0,678
Yeni kişilerle tanıştım	390	4,27	0,887
Mevcut becerilerimi geliştirdim	390	4,13	0,974
Yeni beceriler öğrendim	390	4,25	0,851
Çevre bilinci kazandım	390	4,31	0,740
Bir gruba ait olma duygusunu yaşadım	390	4,22	0,935
Kendimi daha önemli hissettim	390	3,90	1,178
Fiziksel ve ruhsal sağlığım olumlu etkilendi	390	4,28	0,777
Arkadaşlarımla birlikte oldum	390	3,43	1,479
Ailemle birlikte oldum	390	2,72	1,575
Kendime güvenim arttı	390	3,78	1,059
Doğayı her şeyi ile yaşadım	390	2,79	1,300
Katılımcıların Yaşam Doyum Düzeyi ile İlgili Cevaplarının Aritmetik Ortalama ve Standart Sapma Dağılımları	n	$\bar{X}$ Art. Ortalama	St. Sapma
Hayatım birçok yönden idealimdekine yakın	390	3,49	0,911
Hayat şartlarım mükemmel	390	3,02	1,082
Hayatımdan memnunum	390	3,67	0,905
Hayattan şimdiye kadar istediğim önemli şeyleri elde ettim	390	2,83	1,185
Eğer hayata yeniden başlasaydım hemen hemen hiçbir şeyi değiştirmedim	390	2,58	1,109

Tablo 2’de rafting etkinliğine katılım nedenlerine ilişkin verilen ifadelerin aritmetik ortalama ve standart sapma değerleri yer almaktadır. Rafting etkinliğine katılan katılımcıların bu etkinliğe katılma nedeni olarak en etkili olan ifadenin ($\bar{X} = 4,41$) ortalama ile “doğa sevgisi ve doğada olma isteği” olduğu görülmektedir. İkinci en yüksek değere sahip ifadenin ise ($\bar{X} = 4,28$) ortalama ile “dinlenme isteği” olduğu görülmektedir. Üçüncü yüksek değer ($\bar{X} = 4,22$) ortalama ile “fiziksel ve ruhsal sağlığı olumlu etkilemesi için” ifadesinin olduğu görülmektedir. Bununla birlikte, elde edilen faydalar açısından tablo incelendiğinde, en yüksek değere sahip ifadenin ($\bar{X} = 4,56$) ortalama ile “daha mutlu hissettim” ifadesi olduğu görülmektedir. İkinci en yüksek değere sahip ifadenin ise ($\bar{X} = 4,46$) ortalama ile “rahatlamış/tazelenmiş hissettim” ifadesinin olduğu, üçüncü en yüksek değere sahip ifadenin ($\bar{X} = 4,44$) ortalama ile “daha sağlıklı ve güçlü hissettim” ifadesidir. Yine Tablo 2 incelendiğinde yaşam doyumu ile ilgili en yüksek değere sahip ifadenin ($\bar{X} = 3,67$) ortalama ile “hayatımdan memnunum” ifadesinin olduğu görülmektedir. İkinci en yüksek değere sahip faktörün ($\bar{X} = 3,49$) ortalama ile “hayatım birçok yönden idealimdekine yakın” ifadesinin, üçüncü yüksek değere sahip ifadenin ($\bar{X} = 3,02$) ortalama ile “hayat şartlarım mükemmel” ifadesinin olduğu görülmektedir.

Tablo 3. Cinsiyete İlişkin Mann-Whitney U Testi Sonuçları

	Sayı (n)	Cinsiyet	Ortalama Sıralaması	Z	Sig. Değeri(p)
Rafting etkinliğine katılma nedenleri	174	Kadın	193,70	-0,283	0,777
	216	Erkek	196,95		
Rafting etkinliğine katılarak elde edilen faydalar	Sayı (n)	Cinsiyet	Ortalama Sıralaması	Z	Sig. Değeri(p)
	174	Kadın	196,70	-0,189	0,850
216	Erkek	194,53			
Yaşam doyum düzeyi	Sayı (n)	Cinsiyet	Ortalama Sıralaması	Z	Sig. Değeri(p)
	174	Kadın	188,51	-1,103	0,270
216	Erkek	201,13			

Tablo 3 incelendiğinde Mann-Whitney U testinden elde edilen sonuçlara göre $p \leq 0,05$ anlamlılık düzeyinde katılımcıların cinsiyetlerine göre rafting etkinliğine katılım nedenleri arasında anlamlı bir farklılık tespit edilememiştir ($p = 0,777$). Mann-Whitney U testinden elde edilen sonuçlara göre $p \leq 0,05$ anlamlılık düzeyinde cinsiyete göre rafting etkinliğinden elde edilen faydalar arasında anlamlı bir farklılık tespit edilememiştir ($p = 0,850$). Mann-Whitney U testinden elde edilen sonuçlara göre $p \leq 0,05$ anlamlılık düzeyinde cinsiyet ile yaşam doyum düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık tespit edilememiştir. ($p = 0,270$). Diğer bir ifadeyle katılımcılar gerek erkek gerek kadın olsun her iki grup katılımcıları da rafting etkinliğine

katılma nedenleri, rafting etkinliğinden elde edilen faydalar ve yaşam doyum düzeyleri birbirine benzer özellik göstermektedir.

Tablo 4. Yaşa İlişkin Kruskal-Wallis Testi Sonuçları

	n	Yaş	Ortalama Sıralaması	Chi-Square	Sig. Değeri(p)
Rafting etkinliğine katılma nedenleri	162	15-25 yaş	212,23	19,134	0,002
	126	26-35 yaş	200,90		
	61	36-45 yaş	147,68		
	28	46-55 yaş	169,88		
	12	56-65 yaş	228,50		
	1	66 yaş ve üzeri	44,00		
	n	Yaş	Ortalama Sıralaması	Chi-Square	Sig. Değeri(p)
Rafting etkinliğine katılarak elde edilen faydalar	162	15-25 yaş	195,82	4,831	0,437
	126	26-35 yaş	205,24		
	61	36-45 yaş	170,79		
	28	46-55 yaş	200,63		
	12	56-65 yaş	193,71		
	1	66 yaş ve üzeri	301,50		
	n	Yaş	Ortalama Sıralaması	Chi-Square	Sig. Değeri(p)
Yaşam doyum düzeyi	162	15-25 yaş	177,27	16,168	0,006
	126	26-35 yaş	192,67		
	61	36-45 yaş	213,69		
	28	46-55 yaş	238,30		
	12	56-65 yaş	272,17		
	1	66 yaş ve üzeri	278,50		

Tablo 4’de katılımcıların yaş ile rafting etkinliğine katılma nedeni, rafting etkinliğinden elde edilen faydalar ve yaşam doyum ölçeklerinin arasındaki ilişkiler Kruskal-Wallis testi ile değerlendirilmiştir. Kruskal-Wallis testi sonucuna göre $p \leq 0,05$ anlamlılık düzeyinde yaş ile rafting etkinliğine katılma nedeni arasında anlamlı bir fark vardır ($p=0,002$). Bu farklılığın katılımcı sayıları göz önüne alındığında 15-25 yaş arası ve 26-35 yaş arası katılımcılarda diğer katılımcı yaş aralıklarına göre daha yüksek nedenlerle rafting etkinliğine katıldıkları görülmektedir. Kruskal-Wallis testi sonucuna göre $p \leq 0,05$ anlamlılık düzeyinde yaş ile rafting etkinliğinden elde edilen faydalar arasında anlamlı bir fark yoktur ($p=0,437$). Bu nedenle katılımcıların bütün yaş aralıklarının rafting etkinliğinden elde ettikleri faydalar benzerlik göstermektedir. Kruskal-Wallis testi sonucuna göre $p \leq 0,05$ anlamlılık düzeyinde yaş ile yaşam doyumunu arasında anlamlı bir fark vardır ($p=0,006$).

Tablo 5. Öğrenim Durumuna İlişkin Kruskal-Wallis Testi Sonuçları

	n	Öğrenim Durumu	Ortalama Sıralaması	Chi-Square	Sig. Değeri(p)
Rafting etkinliğine katılma nedenleri	15	İlkokul	183,67	14,778	0,022
	48	Ortaokul	208,92		
	119	Lise	167,66		
	53	Önlisans	214,03		
	113	Lisans	217,67		
	41	Yüksek lisans	179,43		
	1	Doktora	213,00		
	n	Öğrenim Durumu	Ortalama Sıralaması	Chi-Square	Sig. Değeri(p)
Rafting etkinliğine katılarak elde edilen faydalar	15	İlkokul	173,47	33,276	0,000
	48	Ortaokul	198,98		
	119	Lise	178,18		
	53	Önlisans	204,74		
	113	Lisans	235,84		
	41	Yüksek lisans	128,32		
	1	Doktora	126,50		
	n	Öğrenim Durumu	Ortalama Sıralaması	Chi-Square	Sig. Değeri(p)
Yaşam doyum düzeyi	15	İlkokul	216,77	32,760	0,000
	48	Ortaokul	200,22		
	119	Lise	196,17		
	53	Önlisans	178,00		
	113	Lisans	166,99		
	41	Yüksek lisans	278,51		
	1	Doktora	315,50		

Tablo 5’de katılımcıların öğrenim durumu ile rafting etkinliğine katılma nedeni, rafting etkinliğinden elde edilen faydalar ve yaşam doyum ölçeklerinin arasındaki ilişkiler Kruskal-Wallis testi ile değerlendirilmiştir. Kruskal-Wallis testi sonucuna göre $p \leq 0,05$ anlamlılık düzeyinde katılımcıların öğrenim durumu ile rafting etkinliğine katılma nedeni arasında anlamlı bir fark vardır ($p=0,022$). Kruskal-Wallis testi sonucuna göre $p \leq 0,05$ anlamlılık düzeyinde öğrenim durumu ile rafting etkinliğinden elde edilen faydalar arasında anlamlı bir fark vardır ($p=0,000$). Kruskal-Wallis testi sonucuna göre $p \leq 0,05$ anlamlılık düzeyinde öğrenim durumu ile yaşam doyumunu arasında anlamlı bir fark vardır ($p=0,000$).

Tablo 6. Gelire İlişkin Kruskal-Wallis Testi Sonuçları

	n	Gelir	Ortalama Sıralaması	Chi-Square	Sig. Değeri(p)
Rafting etkinliğine katılma nedenleri	35	0-1000 TL	192,64	7,264	0,123
	64	1001-2000 TL	188,47		
	133	2001-3000 TL	214,64		
	89	3001-4000 TL	174,33		
	69	4001 TL ve üzeri	193,89		
	n	Gelir	Ortalama Sıralaması	Chi-Square	Sig. Değeri(p)
Rafting etkinliğine katılarak elde edilen faydalar	35	0-1000 TL	152,04	18,733	0,001
	64	1001-2000 TL	155,85		
	133	2001-3000 TL	217,03		
	89	3001-4000 TL	202,50		
	69	4001 TL ve üzeri	203,80		
	n	Gelir	Ortalama Sıralaması	Chi-Square	Sig. Değeri(p)
Yaşam doyum düzeyi	35	0-1000 TL	245,10	24,821	0,000
	64	1001-2000 TL	215,72		
	133	2001-3000 TL	175,78		
	89	3001-4000 TL	165,99		
	69	4001 TL ve üzeri	227,66		

Tablo 6’da katılımcıların gelir durumu ile rafting etkinliğine katılma nedeni, rafting etkinliğinden elde edilen faydalar ve yaşam doyum ölçeklerinin arasındaki ilişkiler Kruskal-Wallis testi ile değerlendirilmiştir. Kruskal-Wallis testi sonucuna göre $p \leq 0,05$ anlamlılık düzeyinde katılımcıların geliri ile rafting etkinliğine katılma nedeni arasında anlamlı bir fark yoktur ($p=0,123$). Kruskal-Wallis testi sonucuna göre $p \leq 0,05$ anlamlılık düzeyinde katılımcıların geliri ile rafting etkinliğinden elde edilen faydalar arasında anlamlı bir fark vardır ($p=0,001$). Kruskal-Wallis testi sonucuna göre $p \leq 0,05$ anlamlılık düzeyinde katılımcıların geliri ile yaşam doyumunu arasında anlamlı bir fark vardır ($p=0,000$).

4.3. Hipotezlerin Testine Yönelik Regresyon Analizi Sonuçları

Araştırmada ortaya konan hipotezlerin ($H_1; H_2; H_3; H_4; H_5; H_6; H_7$) test edilmesi amacıyla basit doğrusal regresyon analizi yapılmıştır. Çalışmanın başında kurgulanan hipotezlerin test edilmesine yönelik gerçekleştirilen regresyon analizi ile ilgili bulgular Tablo 7’de yer almaktadır.

Tablo 7. Hipotezler İçin Regresyon Analizi Sonuçları

H1 İçin Regresyon Analizi Sonuçları					
Model (Bağımsız Değişken)	Standardize Edilmemiş Katsayılar	Standardize Edilmiş			
Katsayılar	β	Standart Hata	Beta	t Değeri	Anlam düzeyi
Sabit	31,485	2,113		14,900	0,000
Rafting etkinliğine katılım nedenleri	0,347	0,30	0,506	11,563	0,000
R			0,506		
R ²			0,256		
Düzeltilmiş R ²			0,254		
Tahmini Standart Hata			6,46746		
F			133,697		
Anlam Düzeyi			0,000		
Bağımlı Değişken: Rafting Etkinliğinden Elde Edilen Faydalar					
H2 İçin Regresyon Analizi Sonuçları					
Model (Bağımsız Değişken)	Standardize Edilmemiş Katsayılar	Standardize Edilmiş			
Katsayılar	β	Standart Hata	Beta	t Değeri	Anlam düzeyi
Sabit	19,966	1,168		17,087	0,000
Rafting etkinliğine katılım nedenleri	-0,063	0,017	-0,188	-3,766	0,000
R			0,188		
R ²			0,035		
Düzeltilmiş R ²			0,033		
Tahmini Standart Hata			3,57636		
F			14,185		
Anlam Düzeyi			0,000		
Bağımlı Değişken: Yaşam Doyum Düzeyi					
H3 İçin Regresyon Analizi Sonuçları					
Model (Bağımsız Değişken)	Standardize Edilmemiş Katsayılar	Standardize Edilmiş			
Katsayılar	β	Standart Hata	Beta	t Değeri	Anlam düzeyi
Sabit	25,236	1,290		19,672	0,000
Rafting etkinliğinden elde edilen faydalar	-0,175	0,023	-0,361	-7,633	0,000
R			0,361		
R ²			0,131		
Düzeltilmiş R ²			0,128		
Tahmini Standart Hata			3,39515		
F			58,561		
Anlam Düzeyi			0,000		
Bağımlı Değişken: Yaşam Doyum Düzeyi					
H4 İçin Regresyon Analizi Sonuçları					
Model (Bağımsız Değişken)	Standardize Edilmemiş Katsayılar	Standardize Edilmiş			
Katsayılar	β	Standart Hata	Beta	t Değeri	Anlam düzeyi
Sabit	1,413	0,192		7,350	0,000
Rafting etkinliğinden elde edilen faydalar	-0,002	0,003	-0,027	-0,540	0,589
R			0,027		
R ²			0,001		
Düzeltilmiş R ²			-0,002		
Tahmini Standart Hata			0,50611		
F			0,292		
Anlam Düzeyi			0,589		
Bağımlı Değişken: Rafting Etkinliğine Tekrar Katılma Düşüncesi					

H5 İçin Regresyon Analizi Sonuçları					
Model (Bağımsız Değişken)	Standardize Edilmemiş Katsayılar	Standardize Edilmiş			
Katsayılar	β	Standart Hata	Beta	t Değeri	Anlam düzeyi
Sabit	1,088	0,166		6,541	0,000
Rafting etkinliğinden elde edilen faydalar	0,002	0,003	0,040	0,789	0,430
R			0,040		
R ²			0,002		
Düzeltilmiş R ²			-0,001		
Tahmini Standart Hata			0,43776		
F			0,623		
Anlam Düzeyi			0,430		
Bağımlı Değişken: Rafting Etkinliğini Başkalarına Tavsiye Etme					
H6 İçin Regresyon Analizi Sonuçları					
Model (Bağımsız Değişken)	Standardize Edilmemiş Katsayılar	Standardize Edilmiş			
Katsayılar	β	Standart Hata	Beta	t Değeri	Anlam düzeyi
Sabit	1,677	0,112		15,031	0,000
Yaşam doyum düzeyi	-0,023	0,007	-0,169	-3,374	0,001
R			0,169		
R ²			0,029		
Düzeltilmiş R ²			0,026		
Tahmini Standart Hata			0,49903		
F			11,386		
Anlam Düzeyi			0,001		
Bağımlı Değişken: Rafting Etkinliğine Tekrar Katılma Düşüncesi					
H7 İçin Regresyon Analizi Sonuçları					
Model (Bağımsız Değişken)	Standardize Edilmemiş Katsayılar	Standardize Edilmiş			
Katsayılar	β	Standart Hata	Beta	t Değeri	Anlam düzeyi
Sabit	1,572	0,096		16,339	0,000
Yaşam doyum düzeyi	-0,023	0,006	-0,188	-3,776	0,000
R			0,188		
R ²			0,035		
Düzeltilmiş R ²			0,033		
Tahmini Standart Hata			0,43028		
F			14,257		
Anlam Düzeyi			0,000		
Bağımlı Değişken: Rafting Etkinliğini Başkalarına Tavsiye Etme					

Hipotez 1. Katılımcıların rafting etkinliğine katılma nedenleri ile elde ettikleri faydalar arasında anlamlı bir ilişki vardır. H_1 için analiz sonuçları Tablo 7’de gösterilmektedir. Regresyon analizi sonuçlarına göre; H_1 için F değerinin (133,697) 0,000 anlamlılık düzeyinde geçerli olması, rafting etkinliğinden elde edilen faydaların 0,256’sının rafting etkinliğine katılım nedenleri tarafından açıklandığını göstermektedir. Bu durum rafting etkinliğine katılım nedeni ile rafting etkinliğinden elde edilen faydalar üzerinde olumlu yönde anlamlı bir etkiye sahip olduğunu göstermektedir ($t=11,563$; $p=0,000<0,05$). Elde edilen sonuçlara göre H_1 kabul edilmektedir.

Hipotez 2. Katılımcıların rafting etkinliğine katılma nedenleri ile yaşam doyum düzeyleri arasında anlamlı bir ilişki vardır. Tablo 7’deki regresyon analizi sonuçlarına göre; H_2 için F

değerinin (14,185) 0,000 anlamlılık düzeyinde geçerli olması yaşam doyum düzeyinin 0,035'nin rafting etkinliğine katılım nedenleri tarafından açıklandığını göstermektedir. Bu durum rafting etkinliğine katılım nedeni ile yaşam doyum düzeyi üzerinde olumsuz yönde anlamlı bir etkiye sahip olduğunu göstermektedir ($t=-3,766$; $p=0,000<0,05$). Elde edilen sonuçlara göre H_2 kabul edilmektedir.

Hipotez 3. Katılımcıların rafting etkinliğinden elde ettikleri faydalar ile yaşam doyum düzeyleri arasında anlamlı bir ilişki vardır. H_3 için analiz sonuçları Tablo 7'de verilmektedir. Regresyon analizi sonuçlarına göre; H_3 için F değerinin (58,561) 0,000 anlamlılık düzeyinde geçerli olması yaşam doyum düzeyinin 0,131'nin rafting etkinliğinden elde edilen faydaları tarafından açıklandığını göstermektedir. Bu durum rafting etkinliğinden elde edilen faydalar ile yaşam doyum düzeyi üzerinde olumsuz yönde anlamlı bir etkiye sahip olduğunu göstermektedir ($t=-7,633$; $p=0,000<0,05$). Elde edilen sonuçlara göre H_3 kabul edilmektedir.

Hipotez 4. Katılımcıların rafting etkinliğinden elde ettikleri faydalar ile tekrar katılım düşüncesi arasında anlamlı bir ilişki vardır. H_4 için analiz sonuçları Tablo 7'de verilmektedir. Regresyon analizi sonuçlarına göre; H_4 için F değerinin (0,292) 0,000 anlamlılık düzeyinde geçerli olmadığı görülmektedir. Bu durum rafting etkinliğinden elde edilen faydalar ile rafting etkinliğine tekrar katılma düşüncesi üzerinde anlamlı bir etkiye sahip olmadığını göstermektedir. ($t=-0,540$; $p=0,589>0,05$). Elde edilen sonuçlara göre H_4 reddedilmektedir.

Hipotez 5. Katılımcıların rafting etkinliğinden elde ettikleri faydalar ile başkalarına tavsiye etme niyetleri arasında anlamlı bir ilişki vardır. H_5 için analiz sonuçları Tablo 7'de verilmektedir. Regresyon analizi sonuçlarına göre; H_5 için F değerinin (0,623) 0,000 anlamlılık düzeyinde geçerli olmadığı görülmektedir. Bu durum rafting etkinliğinden elde edilen faydalar ile rafting etkinliğini başkalarına tavsiye etmesi üzerinde anlamlı bir etkiye sahip olmadığını göstermektedir. ($t=0,789$; $p=0,430>0,05$). Elde edilen sonuçlara göre H_5 reddedilmektedir.

Hipotez 6. Katılımcıların yaşam doyum düzeyleri ile tekrar katılım düşüncesi arasında anlamlı bir ilişki vardır. H_6 için analiz sonuçları Tablo 7'de verilmektedir. Regresyon analizi sonuçlarına göre; H_6 için F değerinin (11,386) 0,000 anlamlılık düzeyinde geçerli olması yaşam doyum düzeyinin 0,029'nun rafting etkinliğine tekrar katılma düşüncesi tarafından açıklandığını göstermektedir. Bu durum yaşam doyum düzeyi ile rafting etkinliğine tekrar katılma düşüncesi üzerinde olumsuz yönde anlamlı bir etkiye sahip olduğunu göstermektedir ($t=-3,374$; $p=0,001<0,05$). Elde edilen sonuçlara göre H_6 kabul edilmektedir.

Hipotez 7. Katılımcıların yaşam doyum düzeyleri ile başkalarına tavsiye etme niyetleri arasında anlamlı bir ilişki vardır. Tablo 7'deki regresyon analizi sonuçlarına göre; H_7 için F

değerinin (14,257) 0,000 anlamlılık düzeyinde geçerli olması yaşam doyum düzeyinin 0,029'nun rafting etkinliğine başkalarına tavsiye etmesi tarafından açıklandığını göstermektedir. Bu durum yaşam doyum düzeyi ile rafting etkinliğine tekrar katılma düşüncesi üzerinde olumsuz yönde anlamlı bir etkiye sahip olduğunu göstermektedir ($t=-3,776$; $p=0,000<0,05$). Elde edilen sonuçlara göre H7 kabul edilmektedir.

5. Sonuç ve Öneriler

İnsanların açık alan rekreasyonunu neden tercih ettikleri son yıllarda çok fazla sorgulanan bir konu haline gelmiştir. İnsanların açık alan rekreasyonuna katılımında etkili olan bütün faktörler, daha çok insanın fiziki durumu, kişiliği, sahip olduğu olanaklar ve morali (gelir, çevre, arkadaş vs.) bir hayli önem arz etmektedir. Cordes ve İbrahim'de (2002) insanın açık alan rekreasyonuna gereksinimlerinin yanı sıra sosyal, psikolojik, kişisel çok sayıda unsurun etkili olduğunu savunmaktadır. Son yıllarda birçok araştırmacı ve yazarlar tarafından gerçekleştirilen çalışmalarda elde edilen sonuçlar incelendiğinde, insanların açık alan rekreasyonuna katılma sebepleri; doğa sevgisi, kalabalıktan kurtulma, rutin hayattan uzaklaşma, aileden ayrı kalma isteği ve sorumluluktan kaçma, fiziksel faaliyet gerçekleştirme, yaratıcılık, dinlenme isteği, kendini geliştirme ve yeni yetenekler kazanma, sosyal ilişkileri güçlendirme, yeni insanlarla tanışma veya yeni ortamlara girme, beklenen olası insanlarla ilişki kurma, aileyle birlikte olma isteği, tanıma-tanınma isteği, başkalarına yardımcı olma isteği, sosyal sorumluluk edinme, uyarıcı faktörler veya davetkâr yapı, sosyal güç edinme, kendini gerçekleştirme, mücadele ruhu ve başkaldırma, başarı isteği, iç ve dış rekabet, zaman geçirme ve sıkıntı giderme ve entelektüel yaşam tarzı biçiminde sıralanması mümkün olabilmektedir. Bu çalışmanın sonuçları, yukarıdaki sıralanan nedenlerle örtüşebilmektedir. Araştırmadan elde edilen bulgulara göre, açık alan rekreasyon faaliyetlerinden rafting etkinliği katılanların katılma nedenlerinin genellikle doğa sevgisi ve doğada olma isteği, dinlenme isteği, fiziksel ve ruhsal sağlığı olumlu etkilemesi, fiziksel aktivite yapmak, doğadaki uyarıcı unsurlar ve davetkar yapı, zaman öldürme ve sıkıntıdan kurtulma ve bedensel ve ruhsal rehabilitasyon gibi nedenlerden dolayı bu etkinliğe katılma ihtiyacı duyduklarını belirtmişlerdir.

İnsanların açık alan faaliyetlerine katılım göstererek edindiği yararlar daha çok katılım sebepleri ile ilişkilidir. Aynı faaliyete katılan farklı insanlar farklı yararlar elde etmektedir. Örneğin rutin hayattan ve şehrin karmaşık yapısından kurtulmak isteyen kişi açık alan faaliyetinde aradığı sakinliği bulmakta iken o faaliyete ailesiyle beraber olma isteği ile katılan kişi de ailesiyle beraber olmanın doyumunu yaşayacaktır. Açık alan rekreasyonuna katılım

gösteren kişinin birçok sosyal, psikolojik ve fiziksel yararlar edindiği öngörülmektedir. Ardahan ve Lapa (2011) araştırmalarında doğa aktiviteleri yapmanın kişilere sağladığı faydalar; grup dinamiklerini öğrenme, liderlik, güven arttırma, kişisel karar verebilme, risk yönetimi, kendisinin ve diğer insanların sorumluluğunu üstlenebilme, benlik ve fiziki gelişimini olumlu yönde etkileme, kendisine ve diğer insanlara olan güveni olumlu yönde etkileyebilmekte, kendisini mutlu hissetme, diğer insanlar ile ilişki kurma ve sosyalleşme olarak ele alınmaktadır. Çalışmada elde edilen sonuçlar, bu sonuçlarla benzerlik göstermektedir. Bu faaliyete katılan katılımcıların bu faaliyet sayesinde kendilerini daha mutlu, rahatlamış ve yenilenmiş hissetmesi, daha sağlıklı ve güçlü hissetmesi, fiziksel ve ruhsal sağlığı olumlu etkilediği gibi faydalarının olduğu ve bu tür etkinlikler ile çevre bilinci kazandıklarını belirtmişlerdir.

Yapılan analizler sonucunda, katılımcıların cinsiyetlerine göre rafting etkinliğine katılım nedenleri arasında, cinsiyet ile etkinlikten elde ettiği faydalar arasında ve cinsiyet ile yaşam doyum düzeyleri arasında anlamlı bir farklılığın olmadığı görülmüştür. Elde edilen sonuçlar Gül (2019) ve Ardahan ve Yerlisu Lapa (2010) tarafından yapılan çalışmalarla paralellik gösterirken; Çakır (2017) ve Kılıç ve arkadaşları (2013), tarafından yapılan çalışmalarla paralellik göstermemektedir. Araştırmada yapılan analizler sonucunda medeni durum ile etkinliğe katılım nedenleri, medeni durum ile etkinlikten elde edilen faydalar ve medeni durum ile yaşam doyum düzeyi arasında anlamlı bir farklılık olduğu görülmektedir. Bu farkın etkinliğe katılım nedenleri ile etkinlikten elde edilen faydaların bekârlarda daha fazla olduğu görülürken, yaşam doyum düzeyinde evlilerde daha fazla olduğu sonucuna varılmıştır. Yine araştırmada kullanılan verilerin analizlerine göre, yaş ile etkinliğine katılım nedenleri arasında ve yaş ile yaşam doyum düzeyleri arasında anlamlı bir farklılığın olduğu sonucuna varılmıştır. Kılıç ve Arkadaşları (2016) ve Ağyar (2014) tarafından yapılan çalışmaların sonucuyla paralellik göstermektedir. Ancak Aydın (2011) tarafından yapılan çalışmada ise yaşam doyumunun yaşa göre farklılaşmadığı sonucuna varılmıştır. Araştırmada yapılan analizlere göre, öğrenim durumu ile etkinliğe katılım nedeni arasında, öğrenim durumu ile etkinlikten elde edilen faydalar arasında ve öğrenim durumu ile yaşam doyum düzeyleri arasında anlamlı bir farklılığın olduğu sonucuna varılmıştır. Gökçe (2008) tarafından yapılan çalışmada eğitim düzeylerine göre Serbest Zaman Doyum Ölçeğinin estetik alt boyutunda anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Araştırmada yapılan analizler doğrultusunda meslek ile etkinliğe katılma nedenleri, meslek ile etkinlikten elde edilen faydalar ve meslek ile yaşam doyum düzeyleri arasında anlamlı bir farklılığın olduğu sonucuna varılmıştır. Gül (2019) yaptığı çalışmada

Alanya’da eğitim alan öğrencilerin ortalama düzeyde boş zaman tatminine ve yaşam doyumuna sahip olduğunu sonucuyla benzerlik göstermektedir. Yine araştırmada yapılan analizler doğrultusunda gelir ile etkinliğe katılım nedenleri arasında anlamlı bir farklılığın olmadığı fakat gelir ile etkinlikten elde edilen faydalar ve gelir ile yaşam doyum düzeyi arasında anlamlı bir farklılık olduğu sonucuna varılmıştır. Ardahan ve Yerlisu Lapa (2010) ve Sevil (2012) gelir düzeyi arttığında insanların serbest zaman etkinliklerinden aldığı doyumunda artacağı ve buna paralel olarak aktivitelere katılma oranının da artış göstereceği, bireylerin rekreatif etkinliklere katılım sağlanmasında gelir düzeyinin yüksek olması etkili bir faktör oluşturmakta ve doyum seviyesine ulaştırmaktadır. Bu neticeyle serbest zaman dilimi içerisinde sportif, eğlence, rahatlama vb. aktivitelere yönelmeleriyle sonuçlanabilmektedir. Özgür ve Arkadaşları (2010) tarafından yapılan çalışmada ise algılanan sosyo-ekonomik düzey arttıkça yaşam doyumunun yükseleceği sonucuna varılmıştır. Ancak Çelik (2011) yaptığı çalışmada gelire bağlı olarak serbest zaman doyumunun farklılaşmadığı sonucuna ulaşmıştır. Aşağıda, ilgili kurum, kuruluş ve kişilere yönelik birtakım öneriler sunulmaktadır.

- Açık alan rekreasyon faaliyetleri olan rafting etkinliğinin yapıldığı alanlarda Kültür ve Turizm Bakanlığı denetimi artırmalı ve bu alanlarda hizmet veren işletmelerde çalışan personel denetlenmeli ve bu faaliyetlerde görev yapan personel içerisinde barındırdığı risklerden dolayı çeşitli eğitimlere tabi tutulmalıdır.
- Rafting etkinliği alternatif bir turizm turu haline dönüştürülmeli ve bu etkinliğin gerçekleştiği alanlarda çevre düzenlemeleri yapılmalı ve etkinlik daha çekici hale dönüştürülmelidir.
- Teknolojik alandaki gelişmeler ve iş hayatında makineleşmenin artmasıyla birlikte bireylerin daha fazla boş zamana sahip olması nedeniyle rekreasyonel kaynakların kullanımını artmaktadır. Dolayısıyla doğal kaynakların kullanılması ile birlikte çevre birçok yönden tahrip edilmekte ve orada yaşayan canlılar olumsuz etkilenmektedir. Bu olumsuz etkilerin en düşük düzeye indirilmesi için devlet kurumlarının aldığı önlemler sadece kâğıt üzerinde olmamalı, rekreasyonel alanlar koruma altına alınan veya milli park ilan edildikten sonra devamlılığını sağlayabilmesi için sürekli denetim altında tutulmalıdır.
- Katılımcının açık alan rekreasyon faaliyetinden beklentileri, kaynak ve kullanım kalitesinin hangi düzeyde olmasını istedikleri belirlenmelidir. Bu şekilde rekreasyonel alanda istenilen kalite yaratılabilir ve doğru bir pazarlama stratejisi oluşturularak etkinliğe katılımıda süreklilik sağlanabilir.

- Rekreasyon ile turizm, doğa ve doğadaki doğal kaynaklara bağlıdır. Bu nedenle de turizmin ve doğal kaynakların devamlılığının sağlanması için çevresel, sosyal ve kültürel anlamda oluşabilecek tehlikelerin önceden belirlenmesi ve önlemlerin alınması gerekmektedir.
- Hızla büyüyen açık alan rekreasyon talebi önemli bir potansiyel pazar meydana getirmektedir. Bu nedenle uzmanlar doğada yapılabilen etkinliklere yönelmeli ve etkinliklerin kendine özgü bileşenlerine odaklanarak bu etkinlikleri daha çekici hale getirmeli ve açık alan rekreasyon faaliyetleri ile alternatif turizm çeşitleri oluşturarak turizm pazarının büyümesine katkı sağlamalıdır.
- Bireylerin açık alan rekreasyon faaliyetlerine katılma nedenleri göz önünde bulundurularak etkinlikten beklentileri doğrultusunda sağladıkları faydalara göre yaşadıkları anlık duygular, yaşam doyum düzeyleri üzerinde etkili olmaktadır. Bu nedenle etkinlik sırasında karşılaşılabilecekleri olumsuz koşullar için önlemler alınmalı ve bu durumlar en düşük düzeye indirilmelidir.
- Turistlerin tatil için tercih ettikleri bölgeleri tercih etmesinde o bölgede bulunan açık alan rekreasyon kaynaklarının tercihlerini ne doğrultuda etkilediğini belirlemek üzerine bir çalışma yapılabilir.
- Yapılan analizler sonucunda rafting etkinliğine katılımcıların katılma nedenleri ve elde ettikleri faydaların yaşam doyum düzeyi üzerinde olumlu yönde bir ilişki bırakmadıkları tespit edilmiştir. Bu sonuçtan yola çıkarak yaşam doyumunu etkileyen başka faktörlerin olduğu görülmektedir. Yaşam doyumunu etkileyen faktörler konusunda çalışma yapmak isteyenlerin bu faktörlere odaklanmaları önerilmektedir. Örneğin; yaşam doyumunu ile açık alan rekreasyonu içerisinde yer alan diğer etkinlikler ile ilişkileri incelenebilir. Kampçılık, trekking vb. etkinlikler.
- Bu çalışma köprülü kanyon milli parkında rafting etkinliğine katılan yerli turistler üzerinde yapılması bir kısıtlılık olarak kabul edilebilir.
- Açık alan faaliyetlerine katılan bireylerin algıladığı risklerin yaşam doyumları üzerindeki etkisine yönelik bir çalışma yapılabilir.
- Açık alan rekreasyon faaliyetlerine katılan yerli ve yabancı turistlerin katıldıkları bu etkinliklerin yaşam doyumları üzerindeki etkisine yönelik karşılaştırılmalı bir çalışma yapılabilir.
- Açık alanda gerçekleştirilen faaliyetlerinden bireyler arasında daha fazla tercih edilen aktivitelerin tercih nedenleri ve sürdürülebilir ve doğa dostu bir anlayış ile geliştirilen yeşil karar alma sürecine dayalı çalışmalar yapılabilir.

Kaynakça

- Adiloğulları, İ. (2007). Bodrum ve Kuşadası'ndaki Beş Yıldızlı Otellerde Kalan Turistlerin Rekreatif Sorunları, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Uludağ Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Bursa.
- Ağyar, E. (2014) Contribution of perceived freedom and leisure satisfaction to life satisfaction in a sample of Turkish women, *Social Indicators Research*, 1(116), 1-15.
- Akcan, F., Bulgu, N. ve Demirhan, G. (2010). Yaşam Tarzı Sporlarında Alt Kültürel Kimliğin İnşası: Türkiye'de Dağcılık Örneği, TÜBİTAK projesi Proje No: 108K59, Ankara.
- Akten, M. (2003). Isparta İlindeki Bazı Rekreatif Alanlarının Mevcut Potansiyellerinin Belirlenmesi, *Süleyman Demirel Üniversitesi Orman Fakültesi Dergisi*, Seri: A, Sayı: 2, ISSN: 1302-7085, 115-132.
- Akyürek, S. ve Koroğlu, A. (2017). Yerli Turistlerin Rekreatif Alan ve Faaliyetleri Hakkındaki Görüşleri Üzerine Bir Araştırma: Bodrum Ziyaretçileri Örneği. *The Journal of International Social Research*, 10(54), 1066-1074.
- Akyüz, H., Kul, M. ve Yaşartürk, F. (2014), Rekreatif Açısından Ormanlar ve Çevre, *International Journal of Science Culture and Sport*, Sayı 1, 881-890.
- Altunışık, R. Coşkun, R., Bayraktaroğlu, S. ve Yıldırım, E. (2012). *Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri SPSS Uygulamaları*. (7. Baskı). Adapazarı: Sakarya Yayıncılık.
- Ardahan, F. (2012). Comparison of the New Ecological Paradigm (NEP) scale's level of participants and non participant of outdoor sports with respect to some demographic variables: Turkey case. *The Online Journal of Recreation and Sport*, 1(3), 8-18.
- Ardahan, F. ve Lapa, T.Y. (2010). Üniversite Öğrencilerinin Serbest Zaman Tatmin Düzeylerinin Cinsiyete Ve Gelire Göre İncelenmesi. *Spor Bilimleri Dergisi*, 4(21), 129-136.
- Ardahan, F., Turgut, T. (2013). Rekreatif Olarak Balıkçılık ve Kara Avcılığı İle Uğraşanların Profilleri: Bu Bireylerin Avlanma Bilinç Düzeylerinin Çeşitli Demografik Değişkenlere Göre Karşılaştırılması. *International Journal of Human Sciences*, 10(1), 1550-1566.
- Ardahan, F. ve Tennur Y. L. (2011), Açık alan rekreasyonu: bisiklet kullanıcıları ve yürüyüşçülerin doğa sporu yapma nedenleri ve elde ettikleri faydalar, *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, 8(1), 1327-1341.

- Aşan, K. (2013). Doğa Deneyimleri Aracılığıyla Açık Alan Rekreasyon Güdeleri ile Tatil Aktivite Tercihleri Arasındaki İlişkinin Belirlenmesi, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eskişehir.
- Aydiner, B. B. (2011). Üniversite Öğrencilerinin Yaşam Amaçlarının Alt Boyutlarının Genel Öz- Yeterlilik Yaşam Doyumu ve Çeşitli Değişkenlere Göre İncelenmesi, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Sakarya Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Sakarya.
- Cordes, K. A. ve İbrahim, H. (2002). Outdoor Recreation, *Sagamore Pub. Llc.*
- Çakır, V. O. (2017). Üniversite öğrencilerinin Serbest Zaman Doyum Düzeyleri ile Serbest Zaman Yönetimleri Arasındaki İlişki, *Gaziantep Üniversitesi Spor Bilimleri Dergisi*, 2(3), 17-25.
- Çelik, G. (2011). Kamu Kuruluşlarında Çalışan Engelli Bireylerin Serbest Zaman Engellerinin ve Tatmin Düzeylerinin İncelenmesi (Antalya Merkez Örneği). Yayımlanmamış yüksek lisans tezi. Akdeniz Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Antalya.
- Diener, E., Emmons, R. A., Larsen, R. J. and Griffin, S. (1985), The Satisfaction With Life Scale, *Journal Of Personality Assessment*, 49(1), 71-75.
- Dikmen, A. A. (1995). İş Doyumu ve Yaşam Doyumu İlişkisi, *Ankara Sosyal Bilimler Fakültesi Dergisi*, 50(3-4), Haziran-Aralık, 115-140.
- Gökçe, H. (2008). Serbest Zaman Doyumunun Yaşam Doyumu ve Sosyo-demografik Değişkenlerle İlişkinin İncelenmesi, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Denizli.
- Gül, T. (2019). Yaşam Doyumunun Yordayıcısı Olarak Boş Zaman Tatmini, *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu Dergisi*, 22(2), ISSN: 2564-7458, 914-930.
- Gülcan, A. (2014). Genç Yetişkinlerde İyimserliğin Mutluluk ve Yaşam Doyumu Üzerindeki Etkisinin İncelenmesi, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Fatih Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Gültekin, Y. S. ve Gültekin, P. (2012). Kabatepe Orman Kampı- Karavan ve Çadırli Kamp Alanının Rekreasyonel Değerinin Korunması ve Geliştirilmesine İlişkin

- Öneriler, I. Rekreasyon Araştırmaları Kongresi, ISBN: 978-605-5437-79-4, 353-363.
- Hazar, A. (2003). *Rekreasyon ve Animasyon*, 2. Baskı, Ankara: Detay yayıncılık.
- Kalkan, A. (2012). Açık Alan Rekreasyonu, Doğa Sporları Yapan Bireylerin Bu Sporları Yapma Nedenleri: Antalya Örneği, Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi, Akdeniz Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Antalya.
- Karaküçük, S. (2008). *Rekreasyon Boş Zamanları Değerlendirme*, (6. Baskı), Ankara: Gazi Kitabevi.
- Kılbaş, Ş. (2001). *Rekreasyon Boş Zamanı Değerlendirme*, Adana: Anaca Yayınları.
- Kılıç, S. K., Atasoy, K.L., Gürbüz, B. ve Öncü, E. (2013). Rekreasyonel Tatmin ve Yaşam Doyumunu Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. *İstanbul Üniversitesi Spor Bilimleri Dergisi*, Cilt:6, Konu: 3, 56-70.
- Koçak, F. ve Balcı, V. (2010). Doğada Yapılan Sportif Etkinliklerde Çevresel Sürdürülebilirlik, *Ankara Üniversitesi Çevre Bilimleri Dergisi*, 2(2), 213-222.
- Köker, S. (1991). Normal ve sorunlu ergenlerin yaşam doyumu düzeyinin karşılaştırılması. Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Koroğlu, Ö. (2011). İş Doyumu ve Motivasyon Düzeylerini Etkileyen Faktörlerin Performansla İlişkisi: Turist Rehberleri Üzerine Bir Araştırma, Yayımlanmamış Doktora Tezi, Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Balıkesir.
- Lorcu, F. (2015). *Örneklerle Veri Analizi SPSS Uygulamalı*. Ankara: Detay Yayıncılık.
- McLean, D. D. Hurd, A. R. and Rogers, N. B. (2005), *Recreation and Leisure in Modern Society*, USA: Johns and Bartlett Publishers .<http://sportmen703.blogcu.com/turkiye-derekreasyoneldurum/1664276>, 07. 08. 2015.
- Metin, T. C, Kesici, M. ve Kodaş, D. (2013), Rekreasyon Olgusuna Akademisyenlerin Yaklaşımları. (An Approaches of Academician to the Recreation Phenomenon) *Journal of Yasar University*, 8(30), 5021-5048.
- Özdevecioğlu, M. (2003). İş Tatmini ve Yaşam Tatmini Arasındaki İlişkinin Belirlenmesine Yönelik Bir Araştırma, 11.Ulusal Yönetim ve Organizasyon Kongresi, Afyon.

- Özer, M. ve Özsoy Karabulut, Ö. (2003). Yaşlılarda Yaşam Doyumu, *Türk Geriatri Dergisi*, 6(2), 72-74.
- Özgen, F. (2012). Ç.O.M.Ü Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu Öğrencilerinin Yaşam Doyumu Düzeylerinin İncelenmesi, Yayınlanmamış Mezuniyet Tezi, Çanakkale On Sekiz Mart Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksek Okulu Spor Yöneticiliği Bölümü, Çanakkale.
- Özgür, G., Babacan Gümüş, A. Ve Durdu, B. (2010). Evde ve yurttan kalan üniversite öğrencilerinde yaşam doyumu, *Psikiyatri Hemşireliği Dergisi*, 1(1), 25-32.
- Pavot, W. and Diener, E. (1993). Review Of The Satisfaction With Life Scale, *Psychological Assessment*, 5(2), 164-172.
- Plummer, R. (2009). *Outdoor Recreation*, First Edition Published by Routledge, New York.
- Sağcan, M. (1986). *Rekreasyon ve Turizm*, İzmir: Cumhuriyet Basım Evi.
- Sarı, Y. ve Şenel, E. (2018). Bir Ekorekreasyon Faaliyeti Olarak Yoga Turizmi Üzerine Bir İnceleme. *International Rural Tourism and Development Journal*, 2(2), 20-23.
- Sevil, T. (2012). “Boş Zaman ve Rekreasyon: Kavram ve Özellikler”, Boş Zaman ve Rekreasyon Yönetimi İçinde (Ed: Serdar Kocaekşi), 2-26, Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Web-Ofset.
- Soyer, F. ve Can, Y. (2003). Üniversite Öğrencilerinin Boş Zaman Alışkanlıkları ve Sportif Eğilimlerinin Mesleki Yönelişlerine Göre Karşılaştırılması. I. Gençlik Boş Zaman ve Doğa Sporları Sempozyumunda Sunuldu, Ankara, 102-120.
- Türk Dil Kurumu, Genel Türkçe Sözlük, <http://www.tdk.gov.tr>, 21.12.2020.
- Ünlü, A. B. (2014). Kadınların Kariyer Engelleri ile Kariyer Tatmini ve Yaşam Doyumu İlişkisi, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimleri Enstitüsü, Burdur.
- Viriden, R. J. (2006). *Introduction to recreation and leisure*. Champaign: Human Kinetics.
- Yetim, Ü. (1991). Kişisel Projelerin Organizasyonu Örüntüsü Açısından Yaşam Doyumu, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.
- Zorba, E. (2007). Türkiye’de Rekreasyona Bakış Açısı ve Gelişimi, *Gazi Haber Dergisi*, (Eylül), 52-55.